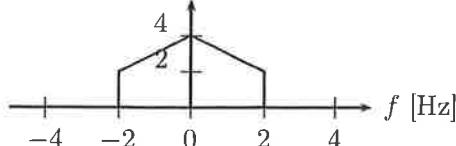

Signaalianalyysi 031080A

Loppukoe 17.1.2019

1. (a) Tutki laskemalla, onko signaali $x(t) = e^{(-1+i)t}u(t)$ energia- tai tehosignaali. Laske signaalin $y[n] = \{1, 2, 3\}$ autokorrelaatiofunktio.
 (b) Analogisen signaalin $x(t)$ Fourier-muunnos on esitetty oheisessa kuvassa.

Kuinka pieni pitää näytteenottovälin T olla, jotta $x(t)$ voidaan yksikäsitteisesti määritätä näytteistä $x(nT)$, $n = \dots, -2, -1, 0, 1, 2, \dots$? Olkoon näytteenottotakaajuus $f_s = 5$ Hz. Piirrä impulssijonon $\sum_{k=-\infty}^{\infty} x(kT)\delta(t - kT)$ Fourier-muunnos. Tapahtuuko laskostusta?

2. (a) Laske aikadiskreetin signaalin $x[n] = \{2, 0, 3, 1\}$ neljän pisteen diskreetti Fourier-muunnos $X[k]$, $k = 0, 1, 2, 3$. Signaali $x[n]$ on saatu näytteistämällä analoginen signaali $x(t)$ Nyquistin taajuuudella ajanhetkillä $t = nT$, missä $T = 0.015625$ s. Mitä näytteistetyn signaalin analogisia taaajuuksia $X[k]$:n arvot vastaavat?
- (b) Analoginen LTI-systeemi on määritelty differentiaaliyhtälöllä

$$y'(t) + 7y(t) = 2x(t - 3), t \geq 0$$

alkuehdolla $y(0) = 0$, $x(t) = 0$, $t \leq 0$, missä $x(t)$ on heräte ja $y(t)$ on vaste. Määritää tämän systeemin siirtofunktio ja impulssivaste. Onko systeemi kausalinen?

3. Olkoon A ja Θ riippumattomia satunnaismuuttuja. A :n jakauman (piste)todennäköisyysfunktio on annettu oheisessa taulukossa ja Θ noudattaa tasajakaumaa $\text{Tas}(0, 2\pi)$

a_k	1	3	5	7
$P(A = a_k)$	0.3	0.4	0.2	0.1

- (a) Laske A :n odotusarvo $E(A)$ ja varianssi $D^2(A)$.
- (b) Laske signaalin $X(t) = A \cos(t + \Theta)$ odotusarvofunktio $\mu_X(t)$ ja autokorrelaatiofunktio $R_X(t, t + \tau)$. Mikä on signaalin $X(t)$ keskimääritetty teho?
4. (a) Aikadiskreetti LTI-systeemi määritellään yhtälöllä

$$y[n] = x[n] + x[n - 1],$$

missä $x[n]$ on heräte ja $y[n]$ vaste. Määritää siirtofunktio $H(z)$ ja taajuusvastefunktio $H(\omega)$. Olkoon sitten heräte diskreettiä valkoista kohinaa $W[n]$, jonka autokorrelaatiofunktio on

$$R_W[k] = \begin{cases} 2, & k = 0 \\ 0 & \text{muulloin.} \end{cases}$$

Määritää vasteen $Y[n] = W[n] + W[n - 1]$ autokorrelaatiofunktio ja tehotiheysspektri.

- (b) Määritää sellainen kausalinen analoginen LTI-systeemi, jonka vaste on valkoista kohinaa tehotiheydellä 1, kun herätteen $X(t)$ tehotiheysspektri on

$$S_X(f) = 1 - \frac{5}{9 + 4\pi^2 f^2}.$$

Anna systeemin siirtofunktio $H(f)$ ja impulssivaste $h(t)$.

Table E. Properties of the Z -transform

Property	Time domain	z -domain (=ZD)	Region of convergence
Notation	$x[n]$ $y[n]$	$X(z)$ $Y(z)$	$\text{ROC}_x = \{z \mid r_2 < z < r_1\}$
1. Linearity	$ax[n] + by[n]$	$aX(z) + bY(z)$	ROC_y
2. Time shifting	$x[n - k]$	$z^{-k}X(z)$	At least the intersection $\text{ROC}_x \cap \text{ROC}_y$
3. Scaling in ZD	$a^n x[n]$	$X(a^{-1}z)$	$z = 0$, if $k > 0$ and $z = \infty$, if $k < 0$
4. Time reversal	$x[-n]$	$X(z^{-1})$	$ a r_2 < z < a r_1$
5. Differentiation in ZD	$nx[n]$	$-z \frac{dX(z)}{dz}$	$\frac{1}{r_1} < z < \frac{1}{r_2}$
6. Convolution	$x[n] * y[n]$	$X(z)Y(z)$	$r_2 < z < r_1$ At least $\text{ROC}_x \cap \text{ROC}_y$

Table G. Functions

Function	Definition
1. Rectangular function	$\text{rect}(t) = \begin{cases} 1, & -\frac{1}{2} < t < \frac{1}{2} \\ 0, & t > \frac{1}{2} \end{cases}$
2. Triangular function	$\text{tri}(t) = \begin{cases} 1 - t , & t < 1 \\ 0, & t > 1 \end{cases}$
3. Unit step function (cont.)	$u(t) = \begin{cases} 1, & t > 0 \\ 0, & t < 0 \end{cases}$
4. Unit step function (discr.)	$u[n] = \begin{cases} 1, & n \geq 0 \\ 0, & n < 0 \end{cases}$
5. Signum function	$\text{sgn}(t) = \begin{cases} 1, & t > 0 \\ -1, & t < 0 \end{cases}$
6. Dirac delta function or equivalently	$\delta(t) = 0, t \neq 0, \int_{-\infty}^{\infty} \delta(t) dt = 1$ $\int_{-\infty}^{\infty} g(t)\delta(t - t_0) dt = g(t_0)$
7. Discrete delta function	$\delta[n] = \begin{cases} 1, & n = 0 \\ 0, & n \neq 0 \end{cases}$
8. Sinc function	$\text{sinc}(t) = \frac{\sin(\pi t)}{\pi t}$

Table H. Definitions

Definition	Equation
1. $E_x = \int_{-\infty}^{\infty} x(t) ^2 dt$	1.
2. $P_x = \lim_{T \rightarrow \infty} \frac{1}{2T} \int_{-T}^T x(t) ^2 dt$	2.
3. $E_x = \sum_{n=-\infty}^{\infty} x[n] ^2$	3.
4. $P_x = \lim_{M \rightarrow \infty} \frac{1}{2M+1} \sum_{n=-M}^M x[n] ^2$	4.
5. $r_{xy}[m] = \sum_{n=-\infty}^{\infty} \overline{x[n]}y[n+m]$	5.
6. $x[n] * y[n] = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x[k]y[n-k]$	6.
7. $x(t) * y(t) = \int_{-\infty}^{\infty} x(\tau)y(t - \tau) d\tau$	7.
8. $X(f) = \int_{-\infty}^{\infty} x(t)e^{-j2\pi ft} dt$	8.
9. $x(t) = \int_{-\infty}^{\infty} X(f)e^{j2\pi ft} df$	9.
10. $X[k] = \sum_{n=0}^{N-1} x[n]e^{-j2\pi kn/N}$	10.
11. $x[n] = \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{N-1} X[k]e^{j2\pi kn/N}$	11.
12. $X(\omega) = \sum_{k=0}^{\infty} x[n]e^{-j\omega n}$	12.
13. $x[n] = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} X(\omega)e^{j\omega n} d\omega$	13.
14. $X(z) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} x[n]z^{-n}$	14.
15. $x[n] = \frac{1}{2\pi j} \int_{S_r} X(z)z^{n-1} dz$	15.
16. $Ae^{i\omega_0 n} \rightarrow AH(\omega_0)e^{i\omega_0 n}$	16.

Table I. Fourier transform pairs

Signal $x[n]$	z -transform $X(z)$	ROC
1. $\delta[n]$	1	All z
2. $u[n]$	$\frac{1}{1 - z^{-1}}$	$ z > 1$
3. $nu[n]$	$\frac{(1 - z^{-1})^2}{(1 - z^{-1})^2}$	$ z > 1$
4. $a^n u[n]$	$\frac{1}{1 - az^{-1}}$	$ z > a $
5. $a^n u[n - M]$	$\frac{1}{1 - ae^{-j2\pi f}}$	$-W < f < W$
6. $a^n \delta[n]$	$\frac{1}{1 - a^2}$	$1 - 2a \cos(2\pi f) + a^2$
7. $\delta(f)$	$e^{-j2\pi fM}$	1
8. $\delta[n - M]$	$\delta(f - f_0)$	$f_0 < \frac{1}{2}$
9. $e^{-j2\pi f_0 n}$, $ f_0 < \frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}\delta(f - f_0) + \frac{1}{2}\delta(f + f_0)$	$\frac{1}{2}(\delta(f - f_0) - \delta(f + f_0))$
10. $\cos(2\pi f_0 n)$, $ f_0 < \frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}\delta(f - f_0) - \frac{1}{2}\delta(f + f_0)$	$\frac{1}{2}(\delta(f - f_0) + \delta(f + f_0))$
11. $\sin(2\pi f_0 n)$, $ f_0 < \frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}j\delta(f - f_0) + \frac{1}{2}j\delta(f + f_0)$	$\frac{1}{2}j(\delta(f - f_0) - \delta(f + f_0))$
12. $u[n]$	$\frac{1}{2}\delta(f) + \frac{1}{1 - e^{-j2\pi f}}$	$W < f < W$

Table F. Z -transform pairs

Table E. Properties of the Z -transform

Property	Time domain	z -domain (=ZD)	Region of convergence
Notation			
$x[n]$	$X(z)$	$\text{ROC}_x = \{z \mid r_2 < z < r_1\}$	
$y[n]$	$Y(z)$	ROC_y	
$ax[n] + by[n]$	$aX(z) + bY(z)$	At least the intersection $\text{ROC}_x \cap \text{ROC}_y$	
1. Linearity			
2. Time shifting	$x[n-k]$	$z^{-k}X(z)$	$z = 0$, if $k > 0$ and $z = \infty$, if $k < 0$
3. Scaling in ZD	$a^n x[n]$	$X(a^{-1}z)$	$ a r_2 < z < a r_1$
4. Time reversal	$x[-n]$	$X(z^{-1})$	$\frac{r_1}{r_2} < z < \frac{r_2}{r_1}$
5. Differentiation in ZD	$nx[n]$	$-z \frac{dX(z)}{dz}$	
6. Convolution	$x[n]*y[n]$	$X(z)Y(z)$	At least $\text{ROC}_x \cap \text{ROC}_y$

Table G. Functions

1. Rectangular function	$\text{rect}(t) = \begin{cases} 1, & -\frac{1}{2} < t < \frac{1}{2} \\ 0, & t > \frac{1}{2} \end{cases}$	1. $E_x = \int_{-\infty}^{\infty} x(t) ^2 dt$	1. $\delta[n]$	1	All z
2. Triangular function	$\text{tri}(t) = \begin{cases} 1 - t , & t < 1 \\ 0, & t > 1 \end{cases}$	2. $P_x = \lim_{T \rightarrow \infty} \frac{1}{2T} \int_{-T}^T x(t) ^2 dt$	2. $u[n]$	$\frac{1}{1 - z^{-1}}$	$ z > 1$
3. Unit step function (cont.)	$u(t) = \begin{cases} 1, & t > 0 \\ 0, & t < 0 \end{cases}$	3. $E_x = \sum_{n=-\infty}^{\infty} x[n] ^2$	3. $nu[n]$	$\frac{(1 - z^{-1})^2}{(1 - z^{-1})^2}$	$ z > 1$
4. Unit step function (discr.)	$u[n] = \begin{cases} 1, & n \geq 0 \\ 0, & n < 0 \end{cases}$	4. $P_x = \lim_{M \rightarrow \infty} \frac{1}{2M+1} \sum_{n=-M}^M x[n] ^2$	4. $a^n u[n]$	$\frac{1}{1 - az^{-1}}$	$ z > a $
5. Signum function	$\text{sgn}(t) = \begin{cases} 1, & t > 0 \\ -1, & t < 0 \end{cases}$	5. $r_{xy}[m] = \sum_{n=-\infty}^{\infty} \overline{x[n]} y[n+m]$	5.		
6. Dirac delta function or equivalently	$\delta(t) = 0, t \neq 0, \int_{-\infty}^{\infty} \delta(t) dt = 1$ $\int_{-\infty}^{\infty} g(t)\delta(t-t_0)dt = g(t_0)$	6. $x[n]*y[n] = \sum_{k=-\infty}^{\infty} x[k]y[n-k]$	6.		
7. Discrete delta function	$\delta[n] = \begin{cases} 1, & n = 0 \\ 0, & n \neq 0 \end{cases}$	7. $x(t)*y(t) = \int_{-\infty}^{\infty} x(\tau)y(t-\tau) d\tau$	7.		
8. Sinc function	$\text{sinc}(t) = \frac{\sin(\pi t)}{\pi t}$	8. $X(f) = \int_{-\infty}^{\infty} x(t)e^{-j2\pi ft} dt$	8.		
		9. $x(t) = \int_{-\infty}^{\infty} X(f)e^{j2\pi ft} df$	9.		
		10. $X[k] = \sum_{n=0}^{N-1} x[n]e^{-i2\pi kn/N}$	10.		
		11. $x[n] = \frac{1}{N} \sum_{k=0}^{\infty} X[k]e^{i2\pi kn/N}$	11.		
		12. $X(\omega) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} x[n]e^{-i\omega n}$	12.		
		13. $x[n] = \frac{1}{2\pi} \int_{-\pi}^{\pi} X(\omega)e^{i\omega n} d\omega$	13.		
		14. $X(z) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} x[n]z^{-n}$	14.		
		15. $x[n] = \frac{1}{2\pi i} \int_S X(z)z^{n-1} dz$	15.		
		16. $Ae^{i\omega_0 n} \rightarrow AH(\omega_0)e^{i\omega_0 n}$	16.		

Table H. Definitions

Table I. Fourier transform pairs
$g[n]$

Table I. Fourier transform pairs

Signal $x[n]$	z -transform $X(z)$	ROC
1. $\delta[n]$	1	All z
2. $u[n]$	$\frac{1}{1 - z^{-1}}$	$ z > 1$
3. $nu[n]$	$\frac{(1 - z^{-1})^2}{(1 - z^{-1})^2}$	$ z > 1$
4. $a^n u[n]$	$\frac{1}{1 - az^{-1}}$	$ z > a $
5. $a^{ n }$, $ a < 1$	$\frac{1}{1 - 2a \cos(2\pi f) + a^2}$	
6. $\delta[n]$		
7. 1	$\delta(f)$	
8. $\delta[n-M]$	$e^{-i2\pi f M}$	
9. $e^{-i2\pi f_0 n}$, $ f_0 < \frac{1}{2}$	$\delta(f - f_0)$	
10. $\cos(2\pi f_0 n)$, $ f_0 < \frac{1}{2}$	$\frac{1}{2}\delta(f - f_0) + \frac{1}{2}\delta(f + f_0)$	
11. $\sin(2\pi f_0 n)$, $ f_0 < \frac{1}{2}$	$\frac{1}{2i}(\delta(f - f_0) - \delta(f + f_0))$	
12. $u[n]$	$\frac{1}{2}\delta(f) + \frac{1}{1 - e^{-i2\pi f}}$	

Table F. Z -transform pairs

Table J. Definitions & formulae

1. $\hat{x}(t) = \frac{1}{\pi} \int_{-\infty}^{\infty} \frac{x(\tau)}{t - \tau} d\tau$
2. $x_+(t) = x(t) + i\hat{x}(t) = \tilde{x}(t)e^{i2\pi f_c t}$
3. $X \sim \text{Poi}(\lambda)$, $\mu = \lambda$, $\sigma^2 = \lambda$, $P(X = k) = \frac{\lambda^k}{k!} e^{-\lambda}$, $k = 0, 1, 2, \dots$
4. $X \sim \text{Exp}(a)$, $\mu = \frac{1}{a}$, $\sigma^2 = \frac{1}{a^2}$, $f(x) = ae^{-ax}$, $x \geq 0$
5. $X \sim N(\mu, \sigma^2)$, $f(x) = \frac{1}{\sigma\sqrt{2\pi}} e^{-\frac{1}{2}\left(\frac{x-\mu}{\sigma}\right)^2}$
6. $X \sim \text{Rayleigh}(\alpha)$, $\mu = \sqrt{\frac{\pi}{2\alpha}}$, $\sigma^2 = \frac{4-\pi}{2\alpha}$, $f(x) = \alpha x e^{-\frac{1}{2}\alpha x^2}$, $x \geq 0$
7. $Z_k = \alpha Z_{k-1} \pmod{M}$
8. $\{E[XY]\}^2 \leq E[X^2]E[Y^2]$
9. $C_Y = AC_X A^T$
10. $W(t) - W(s) \sim N(0, \sigma^2(t-s))$
11. $X(t) - X(s) \sim N(0, \sigma^2(t-s))$
12. $X(t) = Y(t - A)$, $A \sim \text{Tas}(0, \Delta)$, $R_X(\tau) = 1 - |\tau|/\Delta$, $|\tau| \leq \Delta$
13. $X(t) = N(0, t)$, $P(N(0, t) = k) = \frac{(\lambda t)^k}{k!} e^{-\lambda t}$
14. $Z(t) = AY(t)$, $R_Z(\tau) = e^{-2|\lambda|\tau}$
15. $E[\int_a^b X(t) dt]^2 = \int_a^b \int_a^b R_X(t_1, t_2) dt_1 dt_2$
16. $S_X(f) = \lim_{T \rightarrow \infty} \frac{E|X_T(f)|^2}{2T}$, $\langle R_X(t, t+\tau) \rangle = \int_{-\infty}^{\infty} S_X(f) e^{i2\pi f \tau} df$
17. $S_X(f) = \int_{-\infty}^{\infty} R_X(\tau) e^{-i2\pi f \tau} d\tau$, $R_X(\tau) = \int_{-\infty}^{\infty} S_X(f) e^{i2\pi f \tau} df$
18. $S_X(f) = \sum_{k=-\infty}^{\infty} R_X[k] e^{-i2\pi f k}$, $R_X[k] = \int_{-1/2}^{1/2} S_X(f) e^{i2\pi f k} df$
19. $P_X = \int_{-\infty}^{\infty} S_X(f) df$
20. $Y(t) = h(t) * X(t) = \int_{-\infty}^{\infty} h(s) X(t-s) ds = \int_{-\infty}^{\infty} h(t-s) X(s) ds$
21. $Y[n] = h[n] * X[n] = \sum_{j=-\infty}^{\infty} h[j] X[n-j]$
22. $H(f) = \int_{-\infty}^{\infty} h(t) e^{-i2\pi f t} dt$
23. $H(f) = \sum_{n=-\infty}^{\infty} h[n] e^{-i2\pi f n}$
24. $R_Y(\tau) = h(-\tau) * h(\tau) * R_X(\tau)$
25. $S_Y(f) = |H(f)|^2 S_X(f)$
26. $R_{XY}(\tau) = R_X(\tau) * h(\tau)$
27. $S_{XY}(f) = \overline{S_{XY}(f)} = \overline{H(f)} S_X(f)$
28. $H_{opt}(f) = \frac{1}{\epsilon} \overline{X(f)} e^{-i2\pi f t_0}$
29. $H_{opt}(f) = \frac{S_{XZ}(f)}{S_Z(f) + S_N(f)}$, $X(t) = Z(t) + N(t)$
30. $H_{opt}(f) = \frac{S_{XZ}(f)}{S_Z(f) + S_N(f)}$, $\epsilon = \int_{-\infty}^{\infty} \frac{S_Z(f) S_N(f)}{S_Z(f) + S_N(f)} df$
31. $H_{opt}(f) = \sum_{k=a}^b h[k] X[n-k]$, $Y(t) = \int_a^b h(s) X(t-s) ds$
32. $Y[n] = \sum_{k=a}^b h[k] R_X[n-k]$, $Y(t) = \int_a^b h(s) R_X(t-s) ds$
33. $X[k] = Z[k] + N[k]$, $X(t) = Z(t) + N(t)$
34. $R_{XZ}[m] = \sum_{k=a}^b h[k] R_X[n-k]$, $\epsilon = R_Z(0) - \sum_{k=a}^b h[k] R_{XZ}[k]$
35. $R_{XZ}(\tau) = \int_a^b h(s) R_X(\tau-s) ds$, $\epsilon = R_Z(0) - \int_a^b h(s) R_{XZ}(s) ds$
36. $R_{XZ}[m] = \sum_{k=0}^{\infty} h[k] R_X[m-k]$
37. $R_{XZ}(\tau) = \int_0^{\infty} h(s) R_X(\tau-s) ds$
38. $W(f) = 1/G(f)$, $S_X(f) = G(f) \overline{G(f)}$
39. $H_2(f) = \sum_{m=0}^{\infty} R_{X'Z}[m] e^{-i2\pi f m}$
40. $R_{X'Z}[k] = \sum_{i=0}^{\infty} w[i] R_{XZ}[k+i]$, $S_{X'Z}(f) = S_{XZ}(f) / \overline{G(f)}$
41. $H(f) = W(f) H_2(f)$